Uredništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3, na dvorišču, I. nadstropje.

* *

Rokopisi se ne vračajo.

* *

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

* *

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

* *

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

* *

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta štev. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25·—
polletno . . . K 12·50
četrtletno . . . K 6·30
mesečno . . . K 2·10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28·—
za **vse druge** dežele i. **Ameriko** K 30·—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglase (inserate)** se plačuje od čveterostopne petit vrste po 12 h, za večkraten natis primeren popust.
Posamezna štev. stane 10 h.

Štev. 167. | Telefonska številka 65. | **Celje, v pondeljek, dne 26. julija 1909.** | Čekovni račun 48.817. | **Leto I.**

Žurnalistiški bećarji.

Madžarji so še do nedavna veljali pred Evropo za posebno vitežki narod. Slovanski narodi, ki so na svojem telesu okusili to mongolsko viteštvo, so je prvi spoznali in tudi povedali, da to niso vitezi ampak bećarji. Toda ljudje so na sploh konservativni in se trdovratno drže starih predsodkov in krivih nazorov. Madžarom so enkrat dali častni naslov viteštva in pri tem so ostali; je li ta naslov opravičen ali ne, je li v zgodevini in v dejanjih utemeljen, po tem ni nikdo vprašal. Ta predsodek je tvoril del inventarja starih in zato tudi „posvečenih“ prepričanj in nazorov in je bil nekako nedotakljiv in neomajen. Na srečo pa sta se končno našla dva moža, katerim ta „posvečenost“ madžarskega viteštva ni imponirala, hotela sta jo sama preskušati in preiskati. Lotila sta se nehvaležnega dela, podvrgla sta madžarsko viteštvo strogi pa nepristranski skušnji — in glej, „svetinja“ ni skušnje prestala. Preiskovalca pa — bila sta Björnsterne Björnson in Seaton-Watson — sta imela pogum rezultate svojih študij dati vsemu svetu na znanje in posledica je bil popolen polom madžarskega viteštva. Danes jim dajejo ta častni naslov samo še Hohenzollerci, cesar Viljem, njegov sin in njegov brat pri njih posetih na Ogrskem, vsi drugi pa dobro vedo, kaj si imajo v teh vitezih misliti. Pred par dnevi so nam dali pa tudi madžarski žurnalisti prav dragocen dokaz o pravi vrednosti madžarskega viteštva, madžarske svobodoljubnosti. Ta dokument podajamo tu svojim čitateljem.

Do tega pa je prišlo tako le:

Francosko javno mnenje je vsled požrtvovalnosti nekaterih francozkih činiteljev, med katerimi vidimo najboljše prijatelje Slovanov, precej dobro informirano o zagrebškem procesu. V mnogoštevilnih časopisih so bili objavljeni obširni članki iz peresa najboljših francoskih poblicistov, kakor Victor Berard, Georges Gaulis in dr. Bila je izdana tudi posebna brošura, v kateri so bili ponatisnjeni ti članki in mnenja najboljših mož kulturnega sveta Pod utisom teh poročil so poslali glavni uredniki in ravnatelji vseh velikih parižkih dnevnikov na odreso predsednika društva madžarskih žurnalistov g. Evgena Rákosija ta le telegram:

„Podpisani francoski novinarji se obračajo na madžarske kolege s prošnjo, naj se v imenu vsega novinstva zavzamejo za obtožence v zagrebškem procesu, v katerem so nedolžni možje naravnost le zaradi njih prepričanja toženi, v katerem se pričanja proti njim opirajo samo na objavljenje in širjenje časopisov, letakov in koledarjev, katerih zaplembo niso oblasti nikdar ukrenile. Francoski novinarji prosijo madžarske kolege, naj zabranijo, da bi z nepopravnim atentatom ne bile zadete pravice misli in tiska.“

Ta izjava je prav trpko zadela madžarsko javnost. Rákosi je sklical madžarske novinarje na posvetovanje na petek, dne 23. t m., da bi mogli odposlati Francozom primeren odgovor.

Na tem shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri se pravi:

„Zbrani žurnalisti morajo pripomniti glede prošnje, naj bi uveljavili svoj vpliv v korist obtoženih, katerih pravda se ravnokar razpravlja v Zagrebu, da ima Hrvatska kot sestrska dežela Ogrske svoje pravosodstvo, ki je popolnoma od Ogrske neodvisno ter da Hrvatsko jako ljubosumno varuje svoje autonomne pravice, posebno proti Ogrski. Ogrski žurnalisti bi izzvali vihar nejevolje ter bi bili zavrnjeni, ako bi poskusili uplivati na razvoj še nezavršenega sodnega zaslišanja pri hrvatskem sodišču, kakor si to francoski kolegi želijo. Sicer pa moramo pripomniti, da so francoski kolegi napačno poučeni, kajti v omenjenem zagrebškem procesu ne grezačasniške članke, letake in koledarje temveč za sistematičen upor, ki je bil proglaševan s prižnic, v šolah in v političnih društvih, nadalje gre za puntarsko zaroto, ki se je izvajala v tuji državi, za utihotapljenje orožja, za priprave na upor in končno za odtrganje gotovega dela državnega ozemlja. Sodno postopanje ima baš namen dognati, kaj je na teh obtožbah utemeljenega, kaj neutemeljenega.

Končno moramo izjaviti, da moramo kot člani madžarskih časopisov, prošnjo francoskih novinarjev v kolikor izvira iz predpostavljanja, da ima madžarski narod in madžarsko novinstvo specifičen interes na rezultatu zagrebške pravde, zavrniti. Ogrsko nima na zagrebškem procesu nikakega druzega interesa kakor vsaka druga dežela, t. j. da bi hrvatsko sodišče dokazalo, da je zaupanja uredna institucija pravičnosti in da je pred forom evropske javnosti hranitelj in ne preganjevalec individualnih nazorov.“

Predsednik, ki je to resolucijo na dolgo in široko utemeljeval, je bil poverjen, da pošlje prepis tega sklepa vsem onim francoskim žurnalistom, ki so podpisali omenjeno prošnjo.

Mi pribijamo odgovor madžarskih žurnalističkih bećarjev, ki je ob enem novo pero v vencu, s katerim jim nekdaj evropska nevednost in brezmiselnost ovila „vitežke“ glave. Mi smo vedeli, da so bećarji, hvaležni smo pa francoskim žurnalistom, da so je na tak lep način prisilili, da so to svoje bedćarstvo sami in pred celim svetom priznali. Te zasluge Francozom nikdar ne pozabimo. Hvala Vam velika, gospoda!

Politična kronika.

d **O položaju.** V tej neznosni vročini se peča prav mnogo listov s političnim položajem. Vsak vidi stvar drugače. Duševno krofasta „Tagespost“ trdi, da je sedaj prišel trenotek, ko bi si Nemci lahko zgradili v Avstriji prijetnejše domovanje, kakor so je imeli do sedaj. Rešili so Bienerthovi vladi življenje, ne da bi se ji bili prodali (?) To je bilo modro. Vlada je „nemško-naprednim“ (?) strankam naklonjena (mogoče, pa potem bi to samo dokazovalo, da se je nemško naprednjaštvo uklonilo pod Gessmanovo komando), vnanja politika stoji pod berolinskim uplivom (To je res, notranja in vnanja politika stoji pod nemškim vplivom, ali pod nemško-naprednim ali nemško-nazadnjaškim je za nas brez pomena, zdi se nam le, da se Bienerthovi vladi tudi kilave nemške naprednosti ne more očitati in da se jo lahko imenuje nemško-reakcijonarno najhujše sorte). „Tagespost“ zaklinja nemške stranke, naj se pospešijo — sedaj ali nikdar več! Če zamude to za nje tako ugodno priliko za vedno utrditi nemško nadvlado v Avstriji sedaj, ko so oni (Nemci) jeziček na vagi in lahko po svoji volji odločujejo, potem se ta pogrešek ne bo dal več popraviti, kajti kdo ve, kedaj bo kazalo politike na Ballplatz (sedež vnanjega ministerstva) zopet namerjeno na Berolin in kedaj se zopet rodi kak — Šusteršič! Kaj si ta listič z namigavanjem na Šusteršiča misli, ne vem. Če misli, da je Šusteršič s svojim postopanjem brez potrebe za par mesecev utrdil položaj vlade in Nemcev — ima pač prav. To smo trdili tudi mi in tega prepričanja smo tudi danes, ako pa stavijo Nemci svoje nade v Šusteršiča, da jim bode pomagal utrjati nadvlado Nemčije nad Avstrijo, v tem se, tako vsaj upamo, „Tagespost“ moti, ako bi pa to v resnici poskusil, bi s tem sebe in pa klerikalno stranko, kateri načeluje na Slovenskem, pokopal.

d **Ščuvanje proti Slovencem v Trstu.** Italjanski listi pozivajo italjansko meščanstvo v Trstu, naj bojkotirajo Slovence ter predlagajo, naj se osnuje mestna pralnica, katera bi odvzela vsem slovenskim pericam v okolici delo; nadalje pozivajo italjanski listi meščane, naj ne kupujejo več ne kruha od Brškic ne mleka od okoličank in naj odpovedo vsem slovenskim deklam službe. Vsi ti predlogi so prav tako brezsrčni, kakor so brezmiselni in dokazujejo samo to, kako stopnjo bestialnosti so dosegli že nekateri prevneti italjanski nacijonalci, katerih italjanstvo je prav gotovo zelo zelo mlado in ne prenese tudi najbolj povrhne preiskave. Slovenskim pericam bi z ustanovitvijo pralnice vtegnili pač nekaj škodovati, kar se pa kruha in mleka tiče, naj le poskusijo, prepričali se bodo kmalo, da bo v Trstu več ljudi, ki bodo rajše resignirali na Piccolove in Indipendetejeve fraze kot pa na — kruh naših okoličank; o mleku niti ne govorimo, gospodje morajo Bogu hvaliti, da ga sploh dobe in če bi jim mleko slovenske okolice ne šlo v slast, bi je morali dobivati iz Kranjskega in Štajerskega, Italija tega blaga ne izvaža. Kar se končno dekel tiče, je tudi tako, da so dandanes službodajniki v večnih zadregah, kje bodo dobili koga, ki bi hotel vstopiti k njim v službo. Ta italjansk bojkot je torej prazen strah — drugače pa je in drugače bode, ako bodo ne samo okoliški Slovenci, ampak Slovenci povsod in z njimi tudi Hrvatje in Srbi začeli italjanske trgovce v Trstu bojkotirati. Ta bojkot združeni Jugoslovani dandanes lahko izvedejo, morajo ga pa sistematično organizirati in dosledno izvesti, potem bodo Italjani kmalo drugače piskali. Mi smo dosedaj gospodarski izkoriščani, zato smo ital. in nemškim trgovcem in podjetnikom kot delavna moč in kot kupci njih produktov ali odjemalci njihovega blaga bolj potrebni kot pa oni nam. To zavest treba vzbujati v naših masah, potem pojde gospodarska organizacija uspešnejše izpod rok.

d **Rusinski poslanci** so imeli te dni v Lvovu svoje posvetovanje. Konstatirali so, da je Bienerthova vlada še bolj utrdila poljsko nadvlado v Galiciji. Ta vlada je dvakrat zaključila zasedanje parlamenta in se sploh tako ponaša, kakor bi hotela absolutistiško vladati. Rusini bodo zato Bienerthov sistem s kar najostrejšimi sredstvi pobijali ter delali na to, da ga strmoglavijo. Ako se sedanji kabinet do jeseni vzdrži, stopijo rusinski poslanci v zvezo s poslanci onih narodnosti, katere vlada zanemarja in so prepričani, da je bode ves rusinski narod v opoziciji proti vladi podpiral.

v **Ogrsko.** Podpredsednik stranke neodvisnosti grof Bathyany je priobčil članek, v katerem pravi, da je fugija mogoča samo med ustavoverno stranko in stranko neodvisnosti, dočim je s 1867tniki vsako paktiranje nemogoče.

Grozna toča v spodnjem ormoškem okraju.

Iz Ormoža nam poročajo: Dne 24. julija t. l. ob 5. uri popoldne je toča v celem spodnjem ormoškem okraju uničila popolnoma vse; šla je dobrih 10 minut debela kakor najdebelejši orehi ali srednja kurja jajca. Od Ormoža in Sv. Miklavža do Središča in Drave je vse uničeno. Od koruze štrlijo kvišku le gole bilke, nekatere visoke samo še en decimeter; uničena je pšenica, kar še ni bilo požete, oves in detelja je zabita popolnoma v zemljo; tu in tam je celo odnesla zemljo ves krompir, da moli gol iz zemlje. Sadno drevje je skoraj golo; pod njim leži skleščeno listje z letošnjimi in lanskimi mladikami, sadje je skoraj vse pobito; nad en dober decimeter ga je z listjem pod drevesi. Enako je trpelo tudi gozdno drevje. Na strešni opeki je naredila povsod luknjo, kamor je padla; streha izgleda grozno, posebno ona, ki je bila obrnjena proti toči. Ubila je mnogo domače kuretnine in gozdnih ptičev. Uničeno je vse prek in prek, sadno drevje najmanj za dve leti. Najstarejši ljudje se ne spominjajo na kaj enakega. Ljudstvo obupuje, njegov trud je uničen, beda je grozna. Poslanci, izposlujte nam pomoč!

*

Iz Pušinc pri Ormožu nam poroča očividec z dne 25. t. m.: Včerajšnja toča tukaj je tako silno razgrajala, kakor še nisem doživel. Veter, ki je spremljal točo, je lomil drevesa. Pri posestniku Mart. Mastenu je toča ubila 13 mladih puric, pri več drugih kmetih kokoši in drugo perutnino, ki se ni pravočasno rešila.

*

Iz Svetinj smo dobili o toči sledeče poročilo: V soboto dne 24. julija popoldne je obiskala našo župnijo izvzemši Veličane, Žerovinca in Cerovec grozna toča. Našli so se posamezni komadi, ki so tehtali 6 do 7 dek. — Škoda je velikanska. Po vinogradih je vzela toča polovico, le tuintam četrtino pridelka. Najhuje je prizadeta Libanja; vinogradi so vsi opustošeni, njive in travnike pa je poplavila voda. Sosedni Jeruzalem je ostal popolnoma nepoškodovan.

*

Iz Središča nam poročajo: Toča je 24. t. m. popolnoma pobila Litmerk, Libonjo, Ormož, Hum, Pušence, Frankovce in del Obreža. Padala je pest debela, lomila strešno opeko, ubijala ptice in perotnino. Letina je docela uničena.

*

Od Sv. Tomaža nad Ormožem nam poročajo, da je tudi tam v soboto razsajala toča. Posamezna zrna so imela neobičajno debelost in težo.

*

v **Iz Vičancev pri Veliki nedelji** smo dobili tole poročilo: V soboto dne 24. tm. je prišla grozna burja; lilo je na zemljo, kakor ob času vesoljnega potopa. Travnike je poblatilo, nanosilo na nje šibja, listja in druge nesnage. Sena smo imeli včista malo, otave pa nič. Še vse bi ložje trpeli, ko nam ne bi toča vzela vseh naših poljskih pridelkov razun žita. Čez en četrt ure je v tej hudi burji tolkla toča debela, ko kurja jajca. Vinogradi so suhi, ko vzimskem času. Po gozdih in sadovnjakih je oklestila drevesa tako, da se bodejo gotovo posušila. Ubila je ptiče in zajce. Živino in ljudi, ki so bili na prostem, je ranila do krvavega. Šipe na oknih in strešno opeko je zdrobila. Tista drobtinica sena, ki jo imajo ljudje na hramih, je mokra, ko gnoj, ravno tako tudi žito (snopje), katero je že spravljeno. Žito, ki je pa še zunaj, je čisto zmlačeno. Najstarejši ljudje ne pomnijo tako grozne toče. Akoravno je bila zemlja vsled hude suše suha in trda je napravila toča luknje v zemljo, kakor bi s kladivom tolkel po zemlji. Najbolj poškodovana je občina Vičanci. Ljudje, ki prihajajo naše nesreče gledat, jočejo čez nas in našo živino. Ako ne dobimo pomoči, smo prisiljeni prodati svojo živino, pustiti svoja posestva ter iti s praznim trebuhom za kruhom.

*

Državni poslanec dr. Ploj za poškodovane občine.

G. drž. posl. dr. Ploj se je obrnil takoj, ko je zvedel za nesrečo, na namestnika, finančno ministerstvo, na deželno fin. ravnateljstvo v Gradcu s prošnjo, da se poizvedbe in cenitve škode v svrho odpisa zemljiškega davka in podelitve znatne državne podpore tukaj vršijo in da se izterjavanja davka z ozirom na slab gmotni položaj kmetov ustavi. Župani naj takoj napravijo vsa naznanila za odpis davka in pa se obrnejo do svojega poslanca dr. Ploja, ki je sedaj v Rogaški Slatini, ako se škoda v kratkem ne ceni.

*

Deželni poslanec g. dr. Kukovec in izrš. odbor Narodne stranke sta storila iste korake za težko prizadeti del ormoškega okraja kakor drž. posl. dr. Ploj. Pridružujemo se tudi mi in zlasti želimo, da bi okrajno glavarstvo ptujsko hitro in vestno vršilo svojo nalogo, da bi se ne precenjevala škoda, kakor l. 1907. več tednov po toči. Kakor je videti iz došlih poročil, je letošnja letina popolnoma uničena; pa ne le letošnja letina: sadonosniki in vinogradi bodo čutili te udarce še leta in leta. Prebivalstvo obupuje; dolžnost je dežele in države, da mu čimpreje zdatno pomaga.

Dnevna kronika.

v **Sestanek naprednih abiturijentov.** V soboto, dne 31. julija t. l. se vrši v Ljubljani sestanek slovenskih naprednih abiturijentov iz vseh zavodov in brez razlike struj. Sestanek je tem pomembnejši, ker je to prvič, da se zbero vsi napredni abiturijenti, da si skupno postavijo načrt za bodoče delovanje. V današnjih razmerah je treba res precej poguma, da se dijak, posebno še abiturijent, pokaže tudi v počitnicah naprednega, s tem večjim veseljem pa moramo zato pozdraviti ta shod. Njegov pomen in njegovo korist pripozna vsak, ki se količkaj zanima za dijaško gibanje. Saj je že to veselo znamenje, da se napravi shod ravno letos, ko se toliko toži o dekadenci med našimi srednješolci. Kaže nam, da je še vedno dovolj svežih in navdušenih močij, vrednih podpore vse napredne inteligence. Sestanek se bode vršil v dvorani „Mestnega doma" v Ljubljani po sledečem vsporedu: V soboto 31. t. m. ob 9. uri dopoldne: Težnje naprednih abiturijentov — Abiturijent in slovenska univerza — Položaj srednješolskega dijaštva. — Popoldne ob 4. uri: Ljudska izobrazba — Abiturijent in sokolstvo — Abiturijent in narodna obramba — Narodnogospodarsko delo.

V soboto večer je prijateljski sestanek v areni, oziroma v vrtu „Narodnega doma", v nedeljo pa skupen obisk slovenske umetniške razstave, deželnega muzeja in drugih ljubljanskih znamenitosti. Po shodu se lahko podajo udeleženci v večjih ali manjših skupinah na daljše izlete (Bled, Bohinj, Kamniške planine in drugam) in na potovanja.

Vabimo napredno inteligenco, posebno pa napredno dijaštvo, da z obilno udeležbo pokaže abiturijentom svoje simpatije in jim pomore do čim lepšega moralnega uspeha. Dolžnost vsakega naprednega abiturijenta pa je, da pride na shod in agitira tudi drugod za številno udeležbo. Najlepšo priliko imajo cenj. tovarišice in tovariši iz učiteljišč, ki se udeleže drugi dan svojega stanovskega sestanka. Naj pridejo dan poprej v Ljubljano in se udeleže tudi splošnega abiturijentskega shoda!

Udeleženci, ki žele brezplačnih prenočišč, naj naznanijo to takoj na naslov: Fran Degnal, abiturijent, Ljubljana, Florijanska ulica št. 24.

Štajerske novice.

o **Netaktnost.** V Rogaški Slatini se mudi sedaj srbski prestolonaslednik Aleksander in mnogo odličnih hrvatskih in srbskih gostov. Vkljub temu „Štajerc" na najpodlejši način blati celo srbsko kraljevo rodbino in ves srbski narod. Zveze „Štajerčeve" s ptujskim okrajnim glavarstvom, rogaškim okrajnim zastopom in gospodo na Slatini so znane. Čudimo se zategadelj, da vsa ta gospoda pusti mirno pisati Linhartu take nekvalificirane napade. Ali pa to morda nemški slatinski gospodje v svojem strastnem nacijonalizmu sami opravljajo ter tako skrbijo za ugled in napredek toplic?

a **Umrl** je včeraj v Gradcu v starosti 88 let c. kr. okrajni sodnik v pokoju g. Franc Hrašovec. O življenju in delovanju tega skromnega moža, a zvestega in zaslužnega narodnjaka priobčimo jutri kratek podlistek.

o **Imenovan** je Alojz Plešec za poštnega ekspedijenta pri Sv. Marjeti niže Ptuja.

o **Zaročil** se je včeraj gosp. Jos. Sever, c. kr. davčni asistent v Mariboru, z gospdč. Anico Urban v Ptuju. Častitamo!

o **Iz Šmartnega v Rožni dolini.** Včerajšnja veselica „Bralnega društva" je uspela tako lepo in zadovoljivo kakor že dolgo ne. Slišali smo zopet lepo petje domačega zbora, vojniški diletantje pa so poskrbeli za smeh in zabavo. Videli smo mnogo gostov iz Vojnika in Novecerkve, posebno pa še moramo pohvaliti Čeljane. Mladi člani „Zveze narodnih društev" častitamo na tej lepi slavnosti!

Domača umetnost. Od sv. Duha pri Krškem (Krajnsko), se poroča: Tukaj je pred 7 leti g. Iv. Naraks postavil nove orglje z 12 spremeni, pri kojih pa dosedaj ni bilo treba najmanjšega popravka, če tudi stoji cerkev vrh visokega hriba, razpostavljena vetrom, vlažnosti itd. Imenovani mojster pa ravnokar stavi novo godalo z 24 spremeni na 2 igralnika v novi cerkvi v Teharjih. Ponudbe za to delo so poslali tudi nemški mojstri n. pr. iz Maribora, tovarna Rieger, in dva druga, a se je delo izročilo domačemu veščaku gosp. Iv. Naraksu v Petrovčah; kajti izvedenca P. H. Sattner v Ljubljani in Karol Bervar, vodja orglarske šole v Celju, sta prišla do zaključka, da delo izroče domači tvrdki Iv. Naraks, ker je on v svojem načrtu najbolj soliden, modern in vsestransko izpolnjen, bodisi glede izbire spremenov, intonacije, trpežnosti itd. Torej čast slovenskemu umetniku, pred kojim so se morali umakniti posiljeni rajhovci. Kje tiči vzrok, da se v „Slovencu" in „Slov. Gospodarju" večkrat mariborskega Nemca srčkano priporoča, a tvrdko, ustanovljeno na slovenski zemlji, pa popolnoma prezira?!

d **Za Roseggerjevo ustanovo** se je javilo veliko število nemških trgovcev in tovarnarjev, kateri štejejo mnogo svojih odjemalcev na med Slovenci. Naj se ne čudijo, ako se jim bode uljudno sporočilo, da jim naj Rosegger nabavi tudi — odjemalce za njihovo blago!

o **Iz Sevnice.** Tukajšnji Slovenci smo res vredni, da se z nami ne vem kaj vse dela. Nemci se šoporijo vedno bolj. Evo dokazov. Preje se je skriskrivala mala šolica nemškega šulferajna med drevjem, sedaj pa se šopiri tam res lepa palača z nemškim grbom na pročelju. Na razne napade in surovosti od strani nemškutarjev se ne reaguje nikoli. Ni dolgo tega, kar se je pritepel neki Italjan sem in postavil lesno žago. Ta človek ne razume besedice slovenski, nemški lomi komaj. Seveda Slovenci so mu nič, onih par sevniških nemškutarjev vse. V službi ima malega pisača, ki pa je zelo zagrizen nemškutar. Sedaj se blišči na tovarni samonemški napis, obrnjen proti železnici. Živ krst se ne zmeni za to, nemara jim je še všeč, vsaj nekaterim. Pozivamo lastnika tovarne, da naj ne izziva! Sploh pa Sevničanje, počakajte, da mine sokolska slavnost in navdušenje, potem si bodemo pošteno izprašali vest.

o **Umrl** je v Gradcu v bolnišnici ugleden posestnik g. Andraž Bedjanič iz Obriža pri Središču. Truplo prepeljejo na središko pokopališče. Vrlemu možu bodi lahka domača zemljica!

o **Ornig et tutti quanti — skrbni mestni očetje.** V mestu Ptuju je meseca junija razsajala davica. Očka Ornig se niso dosti zmenili za to. — Umrlo je več otrok, a šol niso zaprli; prepovedali so sicer šolarjem udeležbo pri procesiji sv. Rešnjega Telesa; pa belih deklic šolaric je bilo vse polno. Pripetil se je pa **eden** slučaj davice na **slovenski** okoliški šoli, zbolela je namreč deklica, katero so pa takoj oddali v bolnišnico. Bila je že tedne ondi, pa so se slavni možje v okrajnem šol. svetu spomnili, da bi bilo dobro slov. okoliško dekliško šolo zapreti. Kaj naj si sedaj pameten človek misli? Ali je to morda sekatura?!

o **Letina na Murskem polju.** Pšenica je letos zelo smetljiva, rž izpita. Ječmen se je dobro obnesel. Koruza in jaro žito kažeta lepo. Proso je slabo. Sadja ne bode nič. Grozdje se je doslej počasi razvijalo. Strupena rosa se še ni pokazala, pač pa je že toča hudo obdelala vinograde pod Kapelo.

o **Miši** so se pojavile v neobičajno velikem številu na poljih v Žetalah Oškodovale so silno razno žito, a sedaj bodo šle na krompir kakor na sosednem Hrvaškem. Letina je tod zelo slaba, rabili bi pomoči, nasvetov in pouka — „kmečkih" poslancev pa ni od nikoder! Sedaj je še namreč dosti časa do volitev!

a **Ustrelil** se je bl. Pobreža pod Mariborom mariborski špediter Franc Quandest. Baje zaradi tega, ker je že dalje časa trpel na neki težki bolezni.

o **Umrl** je minoli petek v Slivnici pri Celju trgovec A. Eichberger. Truplo so prepeljali v Celje, kjer se je vršil danes pogreb na mestno pokopališče. Pokojnik je bil hud Nemec.

o **Kaznovani volilni agitator.** — Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bil obsojen kaplan Mihael Kristovič iz Ribnice na Poh. na 50 K globe, ker je napisal nekemu volilcu, ki ne zna ne čitati ne pisati brez njegove vednosti klerikalnega kandidata dr. Verstovška.

o **Eksplozija v Sl. Bistrici.** Poročali smo, da se je 23. marca v smodniškem skladišču trg. Stigerja v Slov. Bistrici vnel smodnik in napravil veliko škode. Raztrgalo je tudi jednega učenca, dvoje ljudi ranilo in dvoje ubilo. Trgovec Stieger je bil pri sodnijski obravnavi v Mariboru obsojen na 30 K, ker je imel preveliko zalogo smodnika, v ostalem pa — oproščen.

o **Umrl je v Gradcu** umirovljeni hrvatski profesor iz Oseka Peter Valjavec, rojen 1846 l. v Predgorju na Kranjskem.

o **Dovoljenje pobiranja pristojbin za mrliške oglede** je podelil štaj. deželni odbor trški občini Podčetrtek in obč. Št. Pavel pri Preboldu.

o **Brzojavna zveza Moškanjci-Sv. Marjeta-Zavrč** se sedaj prične graditi. S tem je odpomagano že davni želji in potrebi.

o **Veselica Ciril-Metodovih podružnic v Ormožu,** ki se je imela vršiti dne 8. avg., odpade zaradi nesreče, ki je zadela v soboto skoro celi okraj po toči.

o **Iz Ormoža.** Utis grozne katastrofe v soboto, ki je zadela s točo našo faro, je bil tako silen, da so odpadle pri včerajšnjem „žegnanju" popolnoma vse običajne cerkvene slavnosti. — Ptujski okr. glavar se je že včeraj pripeljal v Ormož, da si ogleda nesrečo. — V mestu Oormož se vrše v kratkem volitve v občinski odbor. Nemci so v zadnjem trenutku preprečili, da Slovenci niso dosegli po parcelaciji večine glasov. — „Südmark" išče za naše mesto nemškega odvetnika.

o **Iz Ormoža.** Ministerstvo za notranje zadeve je potrdilo koncesijo, katero je podelila štaj. namestnija mag. phar. Gustavu Trautwetterju za ustanovitev lekarne v Ormožu. — Jeden Nemec, ki se bode bogatil na slovenske stroške, več v Ormožu. Mi imamo dovolj kaplanov in morda tudi filozofov, takim strokam se posvečuje le malokdo. Saj imamo, hvala Bogu, za enake reči — Nemce.

v **Izleta na Mrzlico,** kateri se je pa včeraj vršil brez pravega priredi-telja, t. j. celjskega odseka Savinske

podružnice S. P. D., se je udeležilo lepo število celjskih in hrastniških planincev. Vreme se je zjutraj držalo nekoliko kislo, a se je pozneje zjasnilo in smo imeli z Mrzlice najlepši razgled. — Priporočali bi zelo, da bi se markirala pot s Tremarja k Šmohorju, istotako s Šmohorja mimo Gozdnika do Šlosarja pod Mrzlico. Ta pot je zelo hvaležna, ker ni utrudljiva, a nudi vendar najlepši razgled na eni strani čez Savinsko dolino, na drugi čez hribovje laškega okraja noter do masivnega Kuma in skalovite Lisce. — Dobro bi morda tudi bilo, ako bi se pot na Mrzlici nekoliko priredila in popravila, da bi lahko naš savinski Triglav obiskali tudi najsložnejši „turisti". Planinski pozdrav!

v **Nemški naslovi na slovenskih pismih in dopisnicah** so prava sramota za naše kraje in za ljudi, ki jih pišejo. Na poštnih uradih kar mrgoli pisem z naslovi, ki so pisani v tako spakedrani nemščini, da se sramuje vsak zaveden Slovenec, če jih vidi. Ti naslovi so jasna priča pomanjkljive naše narodne zavednosti in narodnega ponosa. Prosimo osobito slovensko učiteljstvo, naj v tem pogledu navadi že šolsko deco, da ne bode vedela pisati le slovenskega pisma temveč, da se bode zavedala tudi dolžnosti, da napiše slovenski naslov.

Kranjske novice.

Po 20. septembru . . . Na Bledu na Gorenjskem se blišči na poštnem poslopju samonemški napis: „K. k. Post- und Telegraphenamt". — Kaj si neki mislijo tujci, ki to bero?

z **Nova planinska koča** se otvori dne 1. avgusta 1909. na Koritnici pod Mangartom. Koča je postavil „Akad. krožek češke podružnice S. P. D." Koča bode poleti oskrbovana. Na predvečer otvoritve, dne 31. julija t. l. je v Logu pod Predelom pri g. županu Černuti *prijateljski* sestanek. Prijateljem slovenskih planin in neprisiljene planinske zabave priporočamo, da pohite omenjene dni v prijazni Log in pod sivi Mangart.

z **Za vodjo pošte v Ljubljani** ni imenovan — kakor popravljajo ljubljanski listi — kontrolor Štrukelj, ampak nadomešča samo kontrolorja Klemenčiča, ki bo imenovan za vodjo in ki je zdaj na dopustu.

z **Sokolski dom** si osnuje Sokol v Tržiču. V to svrho si priredi dne 15. avgusta ob priliki zleta gorenjske sokolske župe v Tržiču velika ljudska slavnost, katere čisti dobiček je namenjen zgradbi doma.

z **Ustanovitev obrtnega sodišča v Ljubljani** je odredilo pravosodno ministerstvo v sporazumljenju s trgovinskim in finančnim ministerstvom v odloku z dne 15. julija.

z **Deželno vinarsko zadrugo za Kranjsko** si je popolnoma prilastila klerikalna stranka. V pravilih je že določba, ki omogočuje kakšenkoli vpliv malega kmeta-vinogradnika v zadrugi, pač pa daje vso oblast v roke kapitalistom in denarnim zavodom, — določba: do 50 deležev ima vsak delež po en glas. Ubogi kmet bode spravil komaj 20 kron za en delež, klerikalne posojilnice pa bodo pokupile po 50 deležev. Tako je zasigurana nadvlada duhovščine nad kmetom. — V odbor niso izvolili niti enega slovenskega naprednega vinogradnika, pač pa Nemca grofa Barbota. Brez komentarja!

z **Ljubljanski „Slovenec"** napoveduje boj — mestni hranilnici v Ljubljani. Proti kranjski „šparkasi" še ni našel žal-besede.

z **Potok poniknil.** „Rd. Pr." poroča: Višnica, ki teče mimo Zatičine čez Mrzlo Polje v Krko, je propadla v podzemeljski jami. Če ne bi bil ostal drugi rokav, bi bila to velikanska katastrofa za ves kraj, ki nima druge vode za pijačo, ne za gospodarstvo. Višnica žene sedem mlinov, ki si sedaj z drugim rokavom le deloma malo pomagajo. Kolikor se more presoditi, je pod zemljo zelo velika jama. Opomniti je treba, da se je to zgodilo že dne 8. t. m. in sicer ponoči, a komisija pojde šele v pondeljek, 26. t. m. da, dožene, kaj je in kaj bo treba storiti.

Primorske novice.

d **Na shodu slovenskih staršev pri sv. Jakobu v Trstu** je vladalo zoper vladne organe, ki na nečuven način zavlačujejo slovensko šolsko vprašanje v Trstu, takšno ogorčenje, da se je bilo bati eksplozije v najhujših oblikah.

d **V mestni bolnišnici v Trstu** so prišli na sled raznim tatvinam. Bolniške postrežnice so kradle jajca, mleko, piščance, pečenke, gnjati itd. Lepe razmere!

d **Laško učiteljišče** pride torej vendar v Gradišče — in ne v Gorico — in se otvori s prihodnjim šolskim letom. Ali je to morda zato, da bi tudi slovensko učiteljišče ne prišlo v Gorico? Kakor poroča „Soča", je to delo laškega klerikalnega poslanca Faiduttija.

d **Na Goriškem** se že prikazujejo vsa znamenja naljutejšega volilnega boja. Na duhovniški strani se je že začelo pridno delo z nevarnostjo za vero, z razporoko in z — vinom.

d **Goriški vodovod.** Okr. glavarstvo v Tolminu je naznanilo goriškemu magistratu, da se more poslužiti vodnih izvirov v Kamnem za vodovod.

Slovanski zapiski.

o **Shod ukrajinske akademične mladine** se je vršil od 11. do 14. t. m. v Lvovu. Udeležba je bila prav lepa in velika, prišlo je tudi 12 Ukrajincev iz Rusije, eden teh g. Nikola Zalaznjak je bil celo izvoljen za predsednika. Od ukrajinskih profesorjev sta prišla Kolessa in Dnistrjanski, pismene pozdrave so pa poslali Hruševski, Harbačevski, Puluj in Smal-Stocki. Od ostalega slovanskega dijaštva se je udeležil shoda samo B. Drobny, kot zastopnik češkega naprednega dijaštva. Na dnevnem redu je bilo osem referatov. Roman Dombčevski je referiral o potrebi ukrajinske (rusinske) univerze v Lvovu. V šolskem letu 1907/08 je študiralo v Lvovu 940 Ukrajincev, torej dvakrat toliko, kolikor je vseh dijakov na nemški univerzi v Črnovicah. Leta 1900 je bilo na pravniški fakulteti 252 Ukrajincev, l. 1907/08 pa 452. Filozofov je bilo l. 1900 vseh 185 in sicer 121 Poljakov in 31 Ukrajincev, leta 1907/08 pa je bilo samo Ukrajincev 143. — Referiralo se je tudi o ljudski šoli v Galiciji in o ljudski šoli v Bukovini, zahtevalo se je, naj se odstrani obligatni pouk poljščine ter naj se iztrebijo iz čitank šovinistiški poljski spisi, terja se razdelitev deželnega šolskega sveta gališkega v ruski in poljski del in regulacijo učiteljskih plač. Od ostalih referentov naj omenimo še referat o dijaški organizaciji ter o kulturnem delovanju dijaštva med narodom. Referat o potrebi nepristranskega lista za mladino in o ulogi dijaštva v zadružnem gibanju med rusinskim narodom. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki zahteva, da se izključi poučevanje verstva iz šol ter se nadomesti s primerjajočo zgodovino verstva.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Včerajšnja poročila.

Toča na vzhod. Štajerskem.

a **Gradec**, 25. julija. (Brz. „Nar. Dn."). Silna toča je razsajala včeraj v okolici Hartberga v bistriški dolini in uničila popolnoma polja, sadovnike in vinograde. Cela okolica v okrožju petih ur hoda je strašno trpela. Toča v velikosti otročje pesti je padala in naravnost zbila v zemljo vse poljske pridelke. Škoda je tem občutljivejša, ker zadeva po večini male kmete, ki so sedaj popolnoma brez vseh sredstev in nevedo kam za živežem po zimi. (Iste razmere vladajo tudi v ormoškem okraju, na kar vlado in merodajne činitelje glede podpore posebej opozarjamo. Op. uredn.)

Različne novice.

a **Beligrad**, 25. julija. O priliki slavnosti na obletnico ustave na Turškem, ki se je vršila v beligrajskem turškem poslaništvu, je prišlo do demonstracij pred kraljevo palačo. Množica dijakov in drugih ljudi je šla pred konak, kjer so klicali: Živela svoboda! Doli s Karadžorđeviči! Pred turškim poslaništvom so klicali: „Slava"! Policija je več demonstrantov zaprla.

a **Carigrad**, 25. julija. Vlada je odredila, da se mnogi grški konsularni uradniki v Macedoniji zaprejo. Vsled tega se je poostril spor med Grško in Turčijo.

a **Petrograd**, 25. julija. Od včeraj je zbolelo 69 oseb na koleri in 29 umrlo. Skupno število bolnikov znaša sedaj 755. V prejšnjih tednih so bile številke bolnih in mrtvih večje, kar kaže, da je bolezen začela pojemati.

a **Budimpešta**, 25. julija. V občini Szepes-Sümeg je izbruhnil včeraj požar, ki je uničil vsled vetrov v kratkem času 60 hiš s cerkvijo in šolo vred. Jeden mož in jeden otrok sta našla v plamenih smrt. Škoda znaša pol milijona kron.

a **Pasova**, 25. julija. V soboto je skočil tu na avstrijskem kolodvoru brzovlak Dunaj-Frankobrod vsled napačno postavljenih tračnic s tira. Vozovi so se prevrnili. 6 oseb je dobilo težje poškodbe.

u **Calais**, 25. jul. Francoski avijatik Bleriot se je vzdignil danes ob 4. uri 35 min. zj. s svojim letalnim strojem in letel čez kanal la Manche. Za 23 minut je preletel morsko ožino in sedel na nekem travniku blizu Dover-Castle na tla. Velikanska množica mu je priredila navdušene ovacije. Bleriot se je pri izkrcanju lahko ranil na nogi; zanesli so ga v nek hotel, kjer so mu noge povezali. Letalni stroj (aeroplan) ni dobil nobene poškodbe in se je po Bleriotovi izjavi izborno obnesel.

u **Pariz**, 25 jul. Vsi listi slavijo v donečih besedah uspeh Bleriotov.

Današnja poročila.

u **Carigrad**, 26. jul. Včeraj se je vršila tukaj konferenca mladoturške stranke, ki se je ukvarjala s skorejšnjimi spremembami v ministerstvu. Veliki vezir bode najbrž turški poslanik v Rimu Hakkim-bej.

u **Berlin**, 26. jul. „Lokalanzeiger" poroča, da je drž. posl. Ismail-bej, kateri je pri zadnji carigrajski revolucije pred mladoturki zbežal, sedaj v Monastirju naenkrat umrl.

u **Trst**, 26. jul. Knezoškof je naenkrat suspendiral dva profesorja na bogoslovnici od službe. Vzrok je še neznan. Dijaki so se izjavili za profesorja.

u **Dunaj**, 26. jul. Kakor se sliši, se namerava cesar odpeljati 28. avg. v Inomost k stoletni slavnosti tirolske vstaje leta 1809, potem se misli podati v Bregenc in odtam na Dunaj. Celo potovanje bo trajalo 4 dni.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

102. dan razprave.

Dr. Miladinović hoče staviti v zvezi s svojim izpraševanjem glede slučaja gospe Miladinovič predlog, naj se dobijo zasliševalni zapisniki od vojnega sodišča, dalje nekatere druge priče. Pod pretvezo, da to ne spada k procesu, senat predloga ne pripusti.

Nato začne izpraševati Nastiča dr. Dušan Popović, duhovito in naglo, da občinstvo in senat začudeni strmije, kako naravnost plete mreže okrog „glavne" priče.

Ni mogoče teh vprašanj, ki so se vrstila kakor udarec za udarcem, natanko niti prilično reproducirati. Jasno je iz odgovorov, ki jih je dajal Nastič, sledeče: 1) da je bil Nastič že pred svojim odhodom v Belgrad v Sarajevu agent provocateur bosanske, odv. avstrijske vlade in da je kot tak šel tudi v Beligrad; 2) da Nastič ni napisal brošure „Jezuite v Bosni," ampak da si je dobil rokopis enega dela svoje brošure od nekega Bacariča z namenom, da ta rokopis svoječasno proti temu Bocariču tako uporopi, kakor sedaj „revolucijorarni štatut" proti tem obtožencem; 3) da je pozneje, ko se je vrnil iz Belgrada zopet v Sarajevo, imel tajne zveze z bosansko vlado, ki mu je dala garancije, da se mu nič ne zgodi.

Po svetu.

v **Srečko Albini**, znani hrvatski skladatelj, je — kakor smo že poročali — imenovan za ravnatelja hrvatske opere, obenem pa za ravnatelja konservatorija v Zagrebu. Dvojni ravnatelj — redka čast! —

XIV. poročilo o stanju hmelja v drugih krajih.

Dachsbach (na Aischi), dne 20. 7. 1909. Vreme ni takšno. da bi zamoglo pospeševati rast hmelja; po toplih dnevih pridejo takoj zopet hladni. Dasi je tudi škodljivega mrčesa manj, je rastlina slaba, da se ne more nadalje razvijati. Trgatev bode vsled tega prav pičla; mnogo je nasadov, v katerih hmelj vidno peša in mogoče je, da bode v kratkem uničen.

Obrambni vestnik.

o **Zahvala.** — Da je podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Hrastnik-Dol tako lepo uspela, se imamo zahvaliti v prvi vrsti sledečim cenjenim damam in gospodom, ki so marljivo pomagali pri veselici in pripravljanju: Gospa dr. Žižek, gdč. Hogel, gospa in gdč. Šentjurc, gdč. Mici Laznik, gdč. Lojzka Laznik, gdč. Mara Flis, gdč. Lojzka in Julka Pinter, gdč. Lojzka Podmenik, gospa Štefančič, gdč. Frida Gnus, gdč. Umberger, gdč. Kuster, gdč. Mici Sorčan, cenjeni člani slov. Del. podp. društva, Učakar mlajši, g. Šentjurc starejši in mlajši. g. Jurko, gosp. Peklar, g. Roševi, g. Pišek. — Glavni družbi se zahvaljujemo, da je poslala svojega tajnika g. Brceta, ki je s svojim govorom navduševal ljudstvo pri veselici. Zahvaljujemo se tudi cenjenim gg., ki so darovali dobitke za srečolov oziroma ki so prispevali v denarju. Dobitki: iz Celja g. Majdič in g. Hočevar. Iz Ljubljane gdč. Štefančič, g. Zalar, gdč. Paula Jančiger. Iz Trbovlj g. Miloš Rozin, g. Žak, Gnusovi, Peklar, Paula Štih, Birtič, Pišek, Sorčan Etbin, Matuš M. Agreš, Razberger, Majcen, M. Laznik, Sorčan, Umberger, Poglajen, Roš, dr. Žižek, Svenček, Rajner starejši, Kavšek, Götz. Po 10 K: Elsbacher, Laški trg, 6 K 20 vin. gdč. Malči Vizjak nabrala v Laškem trgu. 5 K Meke, 4 K Baša, po 2 K Kaša Marko, Podmenik, Forte, Bulinger, Šentjurc Ferd. po 1 K Štih, Jan, Kr. Močnik, Zavrašek, P. Močivnik, Pinter, Dolinšek, Kuster, Babič, Domitrović, Eržen Tončka, Sila, Rajner mlajši, Štefančič, Kavšek, Vidovic, Špajzer, Gorenjc, Dolinšek, Gašparič, Veternik, Šparčič, Obrol, Stokovnik po 60 vin. Hrup, Martin Plaznik, po 40 vin.: Razberger, Podmenik Marija. — Zahvaljujemo se nadalje sl. Bralnemu društvu na Dolu za prireditev odra, sl. čitalniškemu tamburaškemu zboru iz Hrastnika za prijazno brezplačno sodelovanje. Zahvaljujemo se pa tudi vsem cenjenim gostom domačinom in tujcem iz Laškega trga, Zidanegamosta, iz Ljubljane in Trbovelj. Vsi ti so nam pomagali, da nam je nesla veselica 226 K 29 vin. čistega dobička. Iskreno jim hvalo kliče odbor.

XXIV. red. velika skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani" se vrši v nedeljo, dne 8. avgusta 1909. leta ob 10. uri dopoldne na Jesenicah (v hiši gosp. Antona Trevna na Savi št. 16.)

Spored. 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništva. 5. Volitev članov v družbeno vodstvo.[1]) 6. Volitev nadzorništva (5 članov).[2]) 7. Volitev razsodništva (5 članov).[3]) 8. Izprememba pravil. 9. Slučajnosti. Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda" v Ljubljani, 17. julija 1909. Dostavek: 1. Po prihodu skupščinarjev na Jesenice bo sprevod na Savo, kjer se vrši zborovanje v hiši g. A. Trevna štev 16. 2. Ob treh popoldne bo ljudska veselica pri g. Višnarju, ki jo priredita domači podružnici s sporedom: a) javna telovadba „Sokola", b) srečolov, c) šaljiva pošta, č) prosta zabava. Skupni obed bo pripravljen v gostilni g. Jakoba Mesarja na Jesenicah, cena 1 K 50 v. za osebo; udeleženci naj se za to priglase do 1. avgusta pri samem gostilničarju, ali pri podružnici družbe sv. Cirila in Metoda na Jesenicah. Obed se bo dobil tudi v drugih narodnih gostilnah, posebno pri g. Trevnu na Savi, na „Pošti", pri „Sokolu", v gostilni Višnarjevi in Hrovatovi na Jesenicah. Cena navadnemu kosilu 80 v., na razpolago pa bodo še druga jedila. Kdor hoče, da dobi tu pripravljeni obed, naj se oglasi do 1. avgusta pri navedenih gostilničarjih.

[1]) Iz vodstva letos izstopijo gg.: Aleksander Hudovernik, dr. Iv. Svetina, Iv. Vrhovnik. V odboru pa še ostanejo gg.: Andrej Senekovič (prvomestnik), dr. Dragotin Bleiweis vitez Trsteniški, Fran Črnagoj, dr. Ernest Dereani, Gregor Einspieler, dr. Ivan Mrhar, Fr. Pahernik, Luka Svetec, dr. Gregor Žerjav. [2]) V nadzorništvu so bili gg.: dr. Fr. Ilešič, dr. Danilo Majaron, dr. Ferd. Müller, dr. Vl. Ravnihar, Iv. Scheinigg. [3]) V razsodništvu so bili gg.: Jak. Kogej, Matej Ražun, K. Šavnik, dr. Fr. Tekavčič, dr. K. Triller.

Šolski vestnik.

v **Ljudske šole na Švedskem.** Lady Darwin je napisala v Nineteenth Century znamenit čianek o ljudskem šolstvu na Švedskem. Po švedskem nazoru reformirajo ljudsko šolstvo na Finskem, Danskem, Norvežkem, v Franciji in na Grškem. Gospa Darwinova piše: „To bi bilo nekaj izbornega, ako bi nekaj podobnega mogli začeti tudi na Angležkem. Jutranje ure na ljudskih šolah naj bi bile posvečene najvažnejšim predmetom, katere se že dandanes na njih poučuje, popoldanski čas pa naj bi služil ročnim vajam. Povprečna cena za poučevanje znaša na glavo od 24 do 48 K na leto.

Starejši se uče tesarstvo, kovaštvo, tkalstvo, pletenje mrež, črevljarstvo, košarstvo, rezbarstvo, kartačarstvo, šivanje in prikrajanje oblek in krojaštvo. Vsaka reč, ki jo otroci izdelajo, se proda na korist šole, bodi si na posebnih bazarjih, ki se prirejajo od časa do časa, ali pa v delavnicah. Na ta način skupljen denar pokriva v obilni meri troške za surovine. V plačilo za svoje delo dobivajo otroci enkrat na dan jesti, bodi si obed ali večerjo. Jed obstoji iz mlečnate juhe, rib, slanine, ali mesa z zelenjavo, včasih pa iz grahove juhe in močnate jedi. Obed stane 14 do 16 vinarjev za vsakega, večerja pa samo 8 do 10 vin. Prosta jed mordamika otroke, toda učenci nikakor ne prihajajo v šolo samo zaradi tega, ker prosijo, naj se jim dovoli prihajati tudi ob nedeljah v delavnice, ko se prosti obedi in večerje ne dajejo.

Otroci morajo sami vzdrževati snago in red v delavnicah, dekleta se pa v oddelkih vrstijo teden za tednom, da pomagajo pripravlj ti obed in večerjo za otroke. Otroci prinašajo svoje obleke in obuvalo popravljat v šolske delavnice. V Štokholmu so v eni sami šolski delavnici popravili sto osemdeset parov otroških črevljev v enem letu. Pokazalo se je, da se dečki najrajše uče krojaštva, ako je v tem poučuje žena in ne mož. Te šole imajo sploh malo pravil in predpisov kako naj se zavod vodi itd. eno teh pravil pa pravi, da se ne sme noben otrok začeti učiti novega rokodelstva, dokler ni izdelal brez pogreška in pomanjkljivosti več predmetov v oni obrti, iz katere bi bil rad izpuščen. To jamči za temeljitost.

Otroci izdelujejo klobuke z ličja, domače črevlje iz slame, črevlje, hlače, suknje, cele obleke, predpasnike, pleteno pohištvo iz vrbja; tkejo tapete, brisavke in ogrtače (šale). V nekaterih delavnicah izdelujejo železno in jekleno rodje, kakor kladiva, kljuke, lopate, male posteljnjake. V eni šoli so dosegli velik uspeh s pečenjem kruha. Otroci prinašajo s sabo moko in ves za kruh potrebni materijal. Stariši so seveda veseli, da jim zato prinašajo zvečer pečene hlebce domov, katere potrebujejo v gospodinjstvu.

V šolskih delavnicah izdelujejo pa tudi lesene igrače in koše. Modele za to dobivajo odpovsod po svetu. Posebno se pazi na to, da se izbirajo taka dela, ki niso škodljiva očem.

Te vrste šolstva je združeno z imenom gospe Retzins, ki jih je prva začela vstanovljati na Švedskem. Želeti bi bilo, da bi se tudi naše ljudske šole v podobnem smislu reformirale ter postale na tak način važen činitelj v vsakdanjem praktičnem življenju.

o **Šolski uspehi pri nezakonskih otrocih.** Glasom poročila, katero je napisal Nemec Delitzsch, je pokazalo tozadevno preiskovanje v nemškem mestu Plauen sledeči uspeh: Med 14.184 šolarji je bilo 559 ali 4% nezakonskih. Cenziranje pe nadarjenosti je bilo pri 8 zelo dobro, pri 211 dobro, pri 333 zadovoljivo in le pri 7 nezadovoljivo. Ravnotako se je pokazalo, da je obnašanje in pridnost največ teh otrok popolnoma zadovoljivo. Telesno zanemarjenih je bilo 28, bolehavih 61. Te številke so pokazale, da stoje nezakonski otroci mesta Plauen kar se tiče nadarjenosti, pridnosti, uspehov v šoli in zdravja višje ko zakonski. To je presenetljivo dejstvo, ki zasluži natančnejšega raziskovanja.

o **Zavarovanje šolarjev.** Mestna realka v Charlottenburgu na Nemškem je napravila poskus zavarovanja šolarjev proti nezgodam in invaliditeti. Vsak šolar mora plačati na leto 1 K 62 vin. Za to pa dobi za vsako nezgodo, ki se mu pripeti ali v šoli ali na šolskih izletih pod vodstvom učiteljev po 3 K 50 vin. kot bolniško oškodovanje na dan, v slučaju invaliditete pa 3.600 K. Zavarovanje je stopilo v veljavo 8. okt. 1908; do 1. aprila letošnjega leta je bilo treba v 8 slučajih nezgod plačevati zavarovalnine. — Ta institucija ni nemškega temveč francoskega izvora; tam je ustanovil l. 1881. trgovec Cavé zavod „La petite Cave", ki pa ne služi samo za zavarovanje, temveč tudi za nabiranje hranilnih vlog. Vsak zavarovan šolar plača na teden 10 vin, od katerih se 5 vin naloži, 5 pa porabi za bolniško zavarovanje. Zavod je sila priljubljen med prebivalstvom. — Tudi v Belgiji je otroško zavarovanje vpeljano v velikem obsegu.

a **Reforma ljudskega šolstva na Ruskem.** Komisija za narodno prosveto je končala svoja posvetovanja o zakonskem načrtu o reformi ljudskega šolstva na Ruskem splošna obveznost šolskega obiska. Šolska obveznost se določa na štiri leta in sicer od 8. do 11. leta. Otrok v tej starosti je bilo naštetih leta 1897. okroglo 11 in pol milijona, z obzirom na vsakoletni prirastek prebivalstva cenimo lahko šolsko obveznih otrok od 1. jan. 1910. l. ko bode stopil novi zakon v veljavo, na 13·9 mil. Ako se računa po 50 učencev na vsakega učitelja bode treba skupaj okolo 277 tisoč razredov za vso to šolsko deco. Troški za vzdrževanje teh šol bodo znašali po 90 mil. rubljev na leto in sicer za učitelje 80 mil. za nadzorstvo 2·7 mil., za učiteljišča 5·2 mil. Ta višina šolskih izdatkov bo dosežena pa še le, ko bode reforma popolnoma izvedena, kar bode trajalo pa še 10 do 25 let, vrhu tega bodo troški z obzirom na vzrast prebivalstva zrasli za 6 do 10 mil. rubljev na leto. Poleg tega pa se cenijo troški za šolska poslopja in šolsko upravo na približno 360 mil. rub., katere bode morala dati država bodisi kot nevračljive podpore ali pa brezobrestna posojila. Zemstva (dežele) bi dale v ta namen 80 mil. rub. Z obzirom na velikost teh troškov predlaga komisija, naj se za pop. izvedbo zakona določi dobo 15 let. Pouk na ljudskih šolah bo brezplačen. Šolska doba je določena samo na štiri leta (dosedaj traja le tri leta na Ruskem). Učni jezik na vseh šolah je ruski, verstvo se pa poučuje v materinskem jeziku otrok, v prvih dveh letih se učitelj poslužuje materinščine svojih učencev kot pomožnega jezika, dokler si ne osvoje ruščine v zadostni meri, da lahko slede ruskemu pouku. Poleg tega se poučuje na vseh ljudskih šolah tudi materinščina neruskih otrok kot učni predmet. To so glavne določbe bodočega zakona o ljudskih šolah na Ruskem. Pomanjkljivosti tega zakona so velika toliko glede učnega jezika za neruske otroke, kolikor glede šolske dobe. Toda z obzirom na to, da se slaba stvar da lahko zboljšati in usovršiti, pozdravljamo tudi ta pomankljivi šolski zakon kot začetek nove boljše dobe za vse narode prebivajoče v veliki ruski državi.

Društvene vesti.

d **Pozor! 1. avgust!** Kam poletimo? V lepo Savinsko dolino, v Štajersko Švico, v njeno središče! Tam se namreč vrši na divnem pozorišču prelepe ravnine pri Ksaveriju „planinski sejm" en miniatur. Ta dan se bo namreč blagoslovila društvena zastava prostovoljne požarne brambe ksaverijanske, katere svečanosti se udeleže vsa bližnja društva. Veselica obeta biti jako živahna in se na isto prav vljudno vabi mlado in staro od blizu in daleč. Frankfurtarce — kuhane — bomo gonobili, janjce pekli i — drli — vse pod milim nebom, ako nam bo Jupiter Pluvius milostljiv. G. Š. iz Ljubljane bo skrbel za dobro prebavo — zabavo, kvartet iz Ljubljane bo dvigal „sursum corda", g. Rakuša se svojim godbenim oddelkom požarne brambe gornjegrajske namerava brusiti pete plesaželjnim. Na predvečer serenada (podoknica) gčni kumici, zjutraj zarana budnica. Poskrbi isti godbeni oddelek. Natančneji vspored veselice še priobčimo.

Lepa hiša,

v sredi trga, tik nove šole, pripravna za manjšo trgovino, mesarijo, gostilno ali kako drugo obrt, se iz proste roke proda. Pojasnila daje posestnica **Marija Napotnik,** Št. Jur ob južni železnici. 71 3-2

Loterijske številke.

Gradec, 24. julija 1909: 50, 22, 76, 53, 15.
Dunaj, „ „ „ 2, 20, 17, 25, 68.

Priden in samostojen

kleparski pomočnik

se takoj sprejme v stalno delo pri A. Joštu v Celju, Dolge polje št. 1.

Sprejmem takoj

pomočnika

železne stroke popolnoma zmožnega. Plača po dogovoru.

J. Krašovic, Žalec.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru

v dr. Rosinovi hiši, Tegethoffova c. št. 16

se priporoča slavnemu občinstvu v izdelovanje vsakovrstne obleke za gospode. — Velika zaloga blaga na razpolago. 39 51—24

Cene nizke. — Postrežba točna.

Podpisani naznanjajo v globoki žalosti vsem sorodnikom in znancem, da je v 88. letu svoje starosti po daljši bolezni dne 25. t. m. ob 1/4 2. uri zjutraj, spreviden s svetotajstvi za umirajoče umrl oče oziroma tast, ded, praded, svak, stric in prastric, gospod

Franc Hrašovec

c. kr. okrajni sodnik v pokoju.

Truplo predragega pokojnika se bode iz hiše žalosti v Gradcu Attemsgasse 4 dne 27. t. m. ob 5. uri popoldne preneslo na šentpetersko pokopališče in tam pokopalo. Maša zadušnica se brala dne 28. t. m. ob 8. uri zjutraj v graški župni cerkvi.

Blag mu spomin!

Dr. Karl Wendler, c. kr. deželnosodni svetnik v pok. **Karl Deutsch,** lastnik zavarovalne pisarne, zeta. **Lina Hrašovec** roj. **Petriček, Ulrika Hrašovec** roj. **Bankalari, Minka Hrašovec** roj. **Homan, Mici Hrašovec** roj. **Fink, Roza Hrašovec** roj. **Klökl, Josipina Hrašovec** roj. **Lauter,** sinahe. **Žižma Wendler, Jesipina Deutsch,** hčeri. **Dr. Juro Hrašovec,** odvetnik. **Šandor Hrašovec,** sodni svetnik. **Izidor Hrašovec,** c. kr. stotnik. **Viktor Hrašovec,** višji oficijal c. kr. državnih železnic in postajenačelnik. **Evseb Hrašovec,** višji revident c. kr. priv. južne železnice. **Dr. Silvin Hrašovec,** c. kr. okrajni sodnik.

Vsi vnuki, vnukinje in pravnikinja.

Dr. Adam Ban

Minka Ban roj. Jarc

poročena.

Ljubljana Celje

26. malega srpana 1909.

Lastnik in izdajatelj: Narodna založba v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk Zvezne tiskarne v Celju.